

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Факультет соціальної та психологічної освіти

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

РОБОЧА ПРОГРАМА

ПП 01 НАВЧАЛЬНОЇ: ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ

Галузь знань: 23 Соціальна робота

Спеціальність: 231 Соціальна робота

Освітньо-професійна програма: «Соціальна робота»

початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти

Європейська кредитно-трансферна система
організації навчального процесу

Умань –2023

Робоча програма **навчальної: ознайомчої практики** для здобувачів вищої освіти спеціальності: 231 Соціальна робота (Р/11-м д. ф. н. та).

Розробники програми:

Роєнко Світлана Олександрівна, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, к. пед. н.;

Войтовська Алла Іванівна, старший викладач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, д.ф..

Робоча програма практики розглянута і схвалена на засіданні кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

Протокол № 1 від «25» серпня 2023 року

Завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

(Ірина АЛБУЛ)

Робоча програма практики ухвалена науково-методичною комісією факультету соціальної та психологічної освіти

Протокол № 1 від «25» серпня 2023 року

Голова науково-методичної комісії факультету соціальної та психологічної освіти

(Галина БОНДАРЕНКО)

ВСТУП

Практика є невід'ємною складовою професійної підготовки здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Соціальна робота» початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти.

Особливість навчальної практики полягає в тому, що студенти включаються в коло реальних проблем професійної праці фахівців соціальної сфери, ознайомлюються з реальним змістом та обсягом їх роботи. За своїм змістом практика на першому курсі сприяє знайомству з професійною діяльністю соціального працівника, соціального робітника, практичного психолога, формуванню умінь і навичок соціальної діяльності.

Програма практики розроблена відповідно до Закону України «Про освіту» (2017), «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України (1993), «Положення про організацію освітнього процесу в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини» (2015), «Положення про організацію практики в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (денна та заочна форми навчання (2018) та інших нормативно-правових документів.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета навчальної практики – сприяти оптимізації процесу адаптації студентів до нових умов навчання та майбутньої професії через ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними напрямками роботи в закладах/установах, що здійснюють соціальну, соціально-педагогічну та психологічну діяльність, а також з особливостями професійної діяльності спеціалістів різного профілю, які працюють в цих закладах.

Практика спрямована на ознайомлення здобувачів вищої освіти із змістом соціальних проблем суспільства та шляхи їх вирішення державою.

Завдання практики

Завдання навчальної практики:

- сформувати уявлення студентів про сфери їх майбутньої професійної діяльності;
- ознайомити з різними типами установ в яких здійснюється соціальна діяльність;
- мотивувати студентів до розвитку і закріплення професійно значущих якостей, формування стійких моральних поглядів на професію соціального працівника;
- формувати вміння здійснювати психологічну саморегуляцію поведінки й діяльності;
- вчити осмислювати та застосовувати здобувачами вищої освіти на практиці теоретичні знання, усвідомлювати їхню значимість для успішної професійної діяльності;
- виробляти у практикантів уміння спостерігати та аналізувати професійну діяльність та поведінку спеціалістів, поведінку клієнтів.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Навчальна практика з підготовки фахівців початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти проходить на першому курсі у II семестрі протягом двох тижнів.

Практика організовується за пілотним принципом, що дозволяє за короткий термін охопити різні типи і види установ та служб діяльність яких спрямована на здійснення соціального захисту різних категорій населення.

Груповими керівниками-методистами призначаються викладачі кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи.

Груповий керівник-методист:

- перед початком практики забезпечує необхідною документацією з практики керівників баз практик та здобувачів вищої освіти;
- проводить інструктаж з техніки безпеки і охорони праці та контролює умови праці і побуту студентів;
- повідомляє здобувачів вищої освіти про порядок звітності з практики;

- контролює виконання здобувачами вищої освіти правил внутрішнього трудового розпорядку на місці проходження практики, організовує облік відвідування бази практики здобувачами вищої освіти;
- надає практикантам консультації щодо виконання програми практики;
- надає методичну допомогу в оформленні документації;
- проводить засідання з академічною групою здобувачів вищої освіти щодо питань організації і проведення практики;
- раз на тиждень перевіряє щоденник спостереження, висловлює зауваження та поради щодо подальшої роботи здобувача вищої освіти, контролює ведення практикантами документації;
- перевіряє й аналізує документацію, подану здобувачем вищої освіти після закінчення практики; за результатами практики складає звіт і подає його керівнику практики по факультету;
- бере участь у факультетських настановчих і підсумкових конференціях з практики, нарадах на базі практики з питань організації і проведення практики;
- бере участь у проведенні загального підсумку з практики, оцінює роботу здобувача вищої освіти, виставляє у відомість та залікову книжку оцінку з практики;
- готує відгук на групу здобувачів вищої освіти, які проходили навчальну практику;
- після завершення практики на основі звітів керівників від бази практики, аналізу документації, подану здобувачами вищої освіти, складає письмовий звіт про хід, результати практики із зауваженнями і пропозиціями щодо подальшого вдосконалення та організації її проведення завідувачу кафедри та керівнику практики по факультету.

Здобувачі вищої освіти у період організації і проходження практики зобов'язані:

- за тиждень до початку практики пройти медичний огляд, прослухати лекцію з охорони життя і безпеки, виробничої гігієни та санітарії;
- до початку практики одержати від групового керівника-методиста практики консультації щодо оформлення необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- у повному обсязі виконати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників;
- вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- у випадку відсутності або запізнення повідомляти про це старосту, групового керівника, пояснювати причину відсутності або запізнення, надавати необхідні документи, що засвідчують відсутність (довідку про хворобу тощо);
- відвідувати консультації, методичні наради, які проводить керівник або методист з практики;
- у встановлений термін здавати звіт про виконання завдань практики.

Здобувачі вищої освіти мають право:

- звертатися до керівників практики університету, адміністрації баз практик з усіх питань, що виникають у процесі проходження здобувачами вищої освіти практики;
- користуватися матеріальною базою, бібліотекою, кабінетами та навчально-методичним забезпеченням, використовувати технічну, інформаційно-методичну та іншу документацію, необхідну для виконання програми практики.

ОСВІТНІЙ РЕЗУЛЬТАТ ПРАКТИКИ

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Соціальна робота» початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти студенти повинні оволодіти такими **програмними результатами навчання**:

ПРН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПРН 2. Вільно спілкуватися усно і письмово державною мовою з професійних питань.

ПРН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми.

ПРН 12. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

1. Участь у настановчій та підсумковій конференціях щодо організації та проходження навчальної практики.

2. Знайомство з різними типами соціальних, правових, корекційно-реабілітаційних закладів, з напрямками їх роботи, проблемами становлення цих закладів і розвитку їх на сучасному етапі.

3. Ознайомлення з системою соціального обслуговування установи (заповнити таблицю):

Вид соціальної допомоги або послуги	Хто може користуватися (категорія клієнтів)	На якій підставі

4. Вивчення документації, що регламентує діяльність конкретних служб, закладів, організацій, що забезпечують соціальний захист населення.

5. Визначення специфіки роботи фахівців у цих закладах.

6. Ознайомлення з посадовими обов'язками працівників, які забезпечують соціальне обслуговування населення.

7. Знайомство з нормами ділового етикету фахівців соціальної сфери.

8. Ознайомлення з вимогами щодо оформлення й надання соціальної допомоги та соціальних послуг клієнтам.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1 Ознайомлення з мережею закладів соціальної сфери, що функціонують в регіонах, де проживають здобувачі вищої освіти.

2 Виконання дослідження за тематикою написання індивідуального навчально-дослідного завдання.

ВИМОГИ ДО ЗВІТУ ПРО ПРАКТИКУ (ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ)

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти протягом **трьох днів** подають груповому керівнику практики таку документацію:

1. Письмовий звіт про проходження навчальної практики (Додаток Б), підписаний здобувачем вищої освіти та груповим керівником. Звіт про проходження практики виконується у друкованому вигляді. Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх завдань програми практики та індивідуального завдання, розділ з проблеми охорони праці, висновки та пропозиції. Мають бути зазначені інформаційні джерела, що були використані. Обсяг звіту – до 5 сторінок.

2. Матеріали практики (аналіз діяльності різних типів установ за схемою) (Додаток В).

Схема аналізу закладів соціальної сфери

1. Назва установи.
2. Адреса, телефон.
3. Історична довідка (рік та передумови виникнення, ініціатори та засновники, основні етапи становлення та реорганізації).
4. Форма власності.
5. Джерела фінансування.
6. Нормативна база діяльності (подати у вигляді таблиці, не менше 5 документів на кожен заклад).

Назва документа	Рік прийняття	На захист якої категорії населення спрямований	Основні положення

7. Завдання та функції установи.

8. Організаційна структура.

9. Штат працівників (кількість, посада, зміст посадових обов'язків).

10. Вертикальні та горизонтальні зв'язки.

11. Основні напрямки, форми і методи роботи.

12. Соціальний портрет контингенту клієнтів.

13. Порядок оформлення і надання соціальної допомоги та соціальних послуг клієнтам (заповнити таблицю):

Вид соціальної допомоги або послуги	Хто може користуватися (категорія клієнтів)	На якій підставі

14. Проаналізуйте, які знання та уміння потрібні спеціалістам даної установи для успішної роботи з клієнтами.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

При оцінюванні результатів навчальної практики **враховуються** такі показники:

- мотивація студента – інтерес до даного виду практики, до роботи конкретної установи;
- організованість студента-практиканта;
- активність студента під час практики;
- дотримання етичних норм;

– дисциплінованість і відповідальне ставлення до виконання завдань практики;

– ініціативність та творчість;

– здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

– здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

– знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи.

– знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи.

– індивідуальні особливості студента – упевненість, урівноваженість, відкритість, готовність прийти на допомогу, комунікабельність, стиль спілкування, готовність до обговорення проблем, що виникають, до критичного самоаналізу власної діяльності, до сприйняття критики, толерантність.

– якість оформлення документації з практики;

– своєчасність здачі документації.

Критерії оцінки діяльності студентів під час практики

90–100 балів («відмінно») – студент-практикант не допускав недисциплінованості, байдужості, шаблонності; виконання завдань практики характеризується повнотою, системністю, глибиною, аналітичністю й теоретичною обґрунтованістю, самостійністю, творчістю; високим рівнем інтересу до практичної професійної діяльності; здав у визначений термін належним чином оформлену документацію.

75–89 балів («добре») – студент-практикант був дисциплінованим, виконавчим, самостійним, критичним на всіх ділянках роботи; на достатньому рівні оперує теоретичними знаннями; здав вчасно документацію, у яку можуть бути внесені незначні доповнення і виправлення за вказівкою групового керівника практики.

69–74 балів («задовільно») – студент проявив себе як організований, дисциплінований, але недостатньо самостійний та ініціативний; відчуває

труднощі в оперуванні теоретичними знаннями; із невеликим запізнення здав документацію;

60–68 балів («задовільно») – робота проведена на задовільному рівні; проявив себе як недостатньо організований і дисциплінований, безініціативний; подав невчасно документацію, яка потребує доповнень і виправлень.

1–59 балів («незадовільно») – відсутня систематичність у роботі студента; виконав на низькому рівні роботу, передбачену програмою з практики. Не здав документації або здав її з великим запізненням, допустивши при цьому значні помилки в її оформленні.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

	Види робіт	Кількість балів
1.	Організованість, дисциплінованість і відповідальне ставлення до проходження та виконання завдань практики здобувача вищої освіти.	0–5
2.	Характеристика різних типів та видів установ та закладів (за схемою).	0–80
3.	Перелік закладів соціального захисту та соціального забезпечення, що функціонують у регіоні, де проживає здобувач вищої освіти.	0–5
4.	Своєчасне оформлення та здача звітної документації.	0–5
5.	Захист практики	0–5
	Усього (максимальна кількість балів)	100

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Здобувач вищої освіти протягом трьох днів після завершення проходження практики подає звітну документацію.

Звітна конференція із захисту практики проходить у форматі круглого столу, де здобувачі вищої освіти доповідають про виконання програми практики.

Видом підсумкового контролю навчальної практики є **залік (з диференційованою оцінкою)**.

Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість та в залікову книжку здобувача вищої освіти за підписом групового керівника практики.

Оцінка за практику враховується стипендіальною комісією при визначенні рейтингу успішності здобувача вищої освіти.

Здобувачі вищої освіти, які не пройшли практику або частину практики з поважних причин, мають право на її продовження у вільний від навчання час при наявності відповідних документів.

Здобувач вищої освіти, який отримав незадовільну оцінку з практики, відраховується з університету

СПИСОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Етика соціальної роботи: принципи і стандарти. *Соціальна політика і соціальна робота*. 1998. № 4.
2. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України. *Соціальна політика і соціальна робота*. 2003. № 1.
3. Про Вищу освіту : Закон України. *Голос України*. 06.08.2014. №148.
4. Ларіонова Н. Організація навчальних практик студентів I курсу спеціальностей «Соціальна педагогіка», «Соціальна робота». *Соціальна педагогіка : теорія і практика*. Луганськ : Луганський національний педагогічний університет ім. Тараса Шевченка. 2005. № 2. С.64–70.
5. Ларіонова Н. Б. Практика як фактор оптимізації професійного становлення майбутніх соціальних педагогів. *Соціальна педагогіка : теорія та практика*. Луганськ: Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка. 2009. №4. С. 93–96.
6. Методичні рекомендації для організаторів соціально-педагогічної практики студентів із спеціальності «Соціальна педагогіка у вищих навчальних закладах». Львів, 2005.

7. Організація наскрізної практики студентів за спеціальністю 6.010106 «Соціальна педагогіка» (Методичні рекомендації для організаторів соціально-педагогічної практики). За заг. ред. Капської А. Й. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 41 с.

8. Положення про організацію практик в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (денна та заочна форма навчання)» (затверджене на засіданні вченої ради університету, протокол № 7 від 19 грудня 2018 р.). URL: <https://udpu.edu.ua/documents/.pdf>

9. Практична підготовка студентів із спеціальностей «Соціальна педагогіка» та «Соціальна робота» (Методичні рекомендації для організаторів соціально-педагогічної практики). Упорядники В. А. Поліщук, Н. С. Матвійчук. Тернопіль : ТДПУ, 2000. 4 с.

10. Тверезовська Н. Т., Сатановська Л. А. Практика студентів у соціальних установах України : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури». 2013. 378 с.

Ресурси

1. Лідерство в питаннях та відповідях. URL: <http://www.mahindrasatyam.com>.

2. Національний Темпус-офіс в Україні. URL: <http://tempus.org.ua/uk/vyshha-osvita-ta-bolonskyj-proces.html>

3. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua.

4. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: www.education.gov.ua

5. Офіційний сайт ЮНЕСКО. URL: <http://www.unesco.org/>

6. Сервер Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua/.

ДОДАТКИ

**ВИМОГИ
ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ
З НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ**

Додаток А

Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
Факультет соціальної та психологічної освіти

Кафедра соціальної педагогіки
та соціальної роботи

ЗВІТ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

студента-практиканта

(прізвище, ім'я, по батькові)

І курсу _____ групи

Керівник практики:

Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
Факультет соціальної та психологічної освіти

Кафедра соціальної педагогіки
та соціальної роботи

МАТЕРІАЛИ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

студента-практиканта

(прізвище, ім'я, по батькові)

I курсу _____ групи

Керівник практики:

СХЕМА АНАЛІЗУ ЗАКЛАДІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

1. Назва установи.
2. Адреса, телефон.
3. Історична довідка (рік та передумови виникнення, ініціатори і засновники, основні етапи становлення та реорганізації).
4. Форма власності.
5. Джерела фінансування.
6. Нормативна база діяльності (подати у вигляді таблиці, не менше 5 документів на кожен заклад).

Назва документу	Рік прийняття	На захист якої категорії населення спрямований	Основні положення

7. Завдання та функції служби.
8. Організаційна структура служби.
9. Штат працівників (кількість, посада, зміст посадових обов'язків).
10. Вертикальні та горизонтальні зв'язки.
11. Основні напрямки, форми і методи роботи.
12. Соціальний портрет контингенту клієнтів.
13. Порядок оформлення і надання соціальної допомоги та соціальних послуг клієнтам(заповнити таблицю):

Вид соціальної допомоги або послуги	Хто може користуватися (категорія клієнтів)	На якій підставі

14. Проаналізуйте, які знання та уміння потрібні спеціалістам даної установи для успішної роботи з клієнтами.